

דברים

- שבת חזון -

פאטער אָוועק דעם לבוש צו זיין קינד
ער זאל אים אָנטאָן.

ב. פון די ענינים וואָס מען קען
אָפּלערנען פון דעם אויבנדערמאָנטן
משל איז: אַז דאָס וואָס שבת חזון
באָווייזט מען "לכא"א המקדש דל-
עתידי", איז מען דערמיט אויסן בעיקר
יענע אידן וועלכע מען דאַרף באַוואָ-
רענען אַז זיי זאלן זיך פירן בדרך
הישר און זאלן ניט גורם זיין ח"ו,
דורך זייערע מעשים, אַז דער "מלבוש
יקר" זאל זיך צערייסן "לכמה קרעים".

דאָס הייסט: ניט בלויז וואָס בשבת
חזון, וואָס דאָן איז דער זמן הגילוי
פון דעם ביהמ"ק דלעתידי [וואָס בשבת
זה ווערט דער מקדש נתגלה אין אַן
אופן פון רא"י] - ווי דער לשון
"מראין כו' המקדש דלעתידי", ווערט
אַט דער גילוי נמשך "לכא"א", אפילו
צו די וואָס אויף זיי שטייט "מלאים
מצות כרמון" [ובדוגמת קדושת שבת
ויו"ט, וואָס איז מאיר "אף בנפש בור
ועם הארץ גמור . . כמו (ב)קדושת]
נפש הצדיק" [1];

נאָר אדרבה: וויבאַלד אַז די כוונה
פון דעם באַווייזן דעם מקדש דלעתידי
איז - בכדי צו מרגיל זיין "לילך
בדרך הישר", איז דאָך פאַרשטאַנדיק,
אַז דער עיקר פון דעם גילוי איז צו
די וועלכע נויטיקן זיך אין דעם -
דאָס הייסט, די וואָס אויב מ'וועט זיי
ניט באַווייזן, זיינען זיי שייך צו גיין
ניט אין דרך הישר.

א. פרשת דברים ליינענט מען אַלע-
מאַל אין דעם שבת וואָס פאַר תשעה
באב - "שבת חזון". דערפון איז
פאַרשטאַנדיק, אַז דער ענין פון שבת
חזון איז מרומז אין פרשת דברים.

וואָס איז דער ענין פון שבת חזון?
איז ידוע וואָס ר' הלל פאַריטשער:
ברענגט "בשם הרב מבארדיטשוב
נבג"מ", אַז "שבת חזון" איז פון לשון
מחזה, אַז אין דעם שבת באַווייזט מען
"לכא"א המקדש דלעתידי מרחוק".

און דער באַרדיטשעווער איז עס
מבאר מיט אַ משל (ווי געבראַכט
דאָרט), פון אַ פאָטער וואָס האָט אויפ-
גענייט אַ טייערן מלבוש פאַר זיין
קינד, און דער קינד האָט דעם בגד
צעריסן לכמה קרעים. האָט אים דער
פאָטער געמאַכט אַ צווייטן לבוש, אָבער
דער קינד האָט דעם צווייטן בגד
אויך צעריסן. האָט דער פאָטער אויפ-
גענייט פאַרן קינד אַ דריטן לבוש,
אָבער ער האָט עס עם ניט געגעבן
צו אָנטאָן, נאָר "לפרקים רחוקים ידו-
עים" באַווייזט ער פאַרן קינד דעם
לבוש, זאָגנדיק דערביי, אַז ווען ער
וועט זיך פירן בדרך הישר - וועט
ער עס אים געבן אָנצוטאָן. און דורך
דעם איז אים דער פאָטער מרגיל צו
גיין בדרך הישר, ביז דאָס ווערט ביים
קינד "כמו טבע", און דאָן גיט דער

(1) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב
- נעתק בלקוטי שיחות ח"ה ע' 129
הערה 1.

(2) ראשי פרקים מתולדותיו ראה ב'
תחלת ספר פלח הרמון לבראשית ולשמות.

(3) נעתק ברשימות הצ"צ אליהם ע' 45
(אוה"ת לנ"ך ח"ב ע' איצו) בהערות.

(4) עירובין יט, א (בנוגע ל"פושעי יש-
ראל" ו"ריקנין"), ושי"ו. וראה גם מדרש
תהלים עה"פ (צב, יא) צדיק כתמר יפחת.
(5) תניא ספמ"ו.

וכי"ב], פרעגט מען די קשיא: וואס איז די תועלת פון די כרוזים, בעת אז רוב מענטשן דא למטה הערן ניט דעם בת קול?

איז ידוע דער ביאור אין דעם, אז די נשמה שלמעלה הערט דעם בת קול אלעמאל, און דורך דעם וואס זי הערט עס למעלה "קלינגט" עס אפ אויך אין דער נשמה שלמטה — כ"מאמר" "אע"ג דאיהו לא חזי מזלי חזי". און דערפאר זעט מען במחש, אז א מענטשן פאלן פלוצלונג אריין הרהורי תשובה און קיין שום הכנה והתבוננות לזה פון זיין זייט, וואס דאס איז די ווירקונג פון די כרוזים העל-יונים וואס זיין נשמה למעלה הערט.

ולכאורה איז דא אן ארט צו זאגן, אז בדוגמא לזה איז אויך די "מחזה" פון שבת חזון: אז הגם דער מענטש זעט עס ניט בעיני בשר, ביז אז ער זעט עס ניט (לפעמים) אפילו ניט בעיני השכל (און בלויז דערפאר וואס ער איז מאמין בדברי חכמים, ווייס ער אז די מעשה איז אזוי) — פונ-דעסטוועגן האט די "מחזה" א פעולה אויף יעדער אידן.

אין אמת'ן אבער דארף מען זאגן, אז ס'איז פאראן א חילוק צווישן דער ווירקונג וואס קומט פון דער "מחזה" בשבת חזון און דער פעולה פון בת קול:

וועגן דער התעוררות וואס קומט ארויס פון כרוזים שלמעלה שטייט¹¹,

(7) לקו"ת תצא לו, ד. ד"ה אריב"ל בכ"ב ב"ק כ"ו תש"ב פ"א, ובכ"מ.

(8) מקומות שבהערה הקודמת. לקו"ת האזינו ע"א, ד. המשך תרס"ו ע"קא, וראה גם לקו"ת במדבר ו, ג. ועוד.

(9) מגילה ג, א. סנה' צד, רע"א.

(10) ראה לקו"ת ויקרא י"ה אדם כי

ג. נאך אן ענין האט מען פון דעם משל הנ"ל:

וויבאלד אז די כוונה פון באווייזן דעם לבוש "לפרקים רחוקים ידועים" איז, בכדי ארויסצורופן ביים קינד די תשוקה צום לבוש, און אזא תשוקה גדולה וואס זאל אויף אים פועל'ן צו בייטן זיין הנהגה — ער זאל גיין בדרך הישר — און אויף אזוי ווייט אז דאס איז "נעשה אצלו כמו טבע".

— איז דאך דערפון פארשטאנדיק, אז דער גילוי פון שבת חזון "שמראין לכא"א המקדש דלעתיד" — אע"פ אז דאס באווייזט מען נאר "מרחוק", ביז אז ס'זיינען פאראן אזעלכע וואס ווייסן דערפון גארניט — איז עס אבער אין אזא אופן וואס פועל'ט בפנימיות אויף יעדער אידן: אז די ראי' וואס דער איד זעט דעם מקדש דלעתיד מצד נשמתו, פועל'ט זי אויף זיין גוף און נפש הבהמית — אז אויך דער גוף ונה"ב הויבן אן צו גיין בדרך הישר.

[נאר בכדי עס זאל זיין מער בגילוי און מער בפנימיות, האט מען בדורות האחרונים — ווען ס'איז געווארן נעענ-טער צו ביאת המשיח — דאס מגלה און מפרסם געווען לכא"א, בכדי מען זאל זיך מתבונן זיין און פארטיפן אין דעם, וואס דאן האט די "מחזה" א טיפערע פעולה].

ד. וועגן די פארשידענע בת-קול וואס מען איז מכריז מלמעלה מיט דער כוונה צו מעורר זיין דעם מענטשן אויף תשובה [ווי דער "בת-קול שמ-נהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שב-עונותיהם החרבתי את ביתי כו'"]¹²,

— אנדערש ווי ביי די ערשטע צוויי „לבושים“, וואס דער פאטער האט זיי אים געגעבן צו אנטאן כאטש ער איז ניט געווען זיכער ווי דער בן וועט זיך אויפפירן. און נאך מער (אין נמשל): כלפי שמיא גליא אז ער וועט זיי צערייטן?

איז דער טעם אויף דעם (בדרך אפשר ובפנימיות הענינים):

ווייל דער אויפטו פון „לבוש ה' שלישי“ אויף די ערשטע צוויי „לבוש שים“ איז, ווי עס שטייט אין זהר¹¹ (אויפן פסוק¹² „אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו“), אז דער בית ראשון ושני זיינען „בניינא דבר נש דלית ב' קיומא כלל“, אבער דער בית שלישי, וויבאלד ער איז „בניינא דקוב“ה, וועט ער זיין קיים לעולם.

און וויבאלד אז ענינו פון דעם בית שלישי איז וואס ער איז קיים בקיום נצחי, דארף אויך די הכנה פון דעם בן וואס טוט אן דעם לבוש שלישי זיין, אז ער זאל שטיין אין אזא דרגא אז ס'איז ניט שייך קיין חשש „פן יחזור לסורו“.

ו. וואס איז די שייכות פון בית שלישי דוקא צו דעם ענין פון „בניינא דקוב“ה און קיום נצחי?

איז דער כללות הביאור בזה, אז די דריי בתי מקדש זיינען כנגד די דריי אבות: דער בית ראשון איז כנגד אברהם, בית שני — כנגד יצחק, און בית שלישי — כנגד יעקב¹³. און

אז דערפאר וואס זי קומט (ניט מצד דעם אדם שלמטה, נאר) מצד „אתער רותא דלעילא“, האט זי ניט קיין קיום ביי דעם מענטשן (סיידן ער טוט א פעולה בזה);

משאכ די הליכה בדרך הישר וואס ווערט ארויסגעבראכט ביי דעם מענטשן דורך דער מחזה פון שבת חזון, איז זי דאך אין אן אופן של קביעות ביז אז סוף סוף בלייבט ניט קיין חשש „פן יחזור לסורו“, דערפאר וואס „נעשה אצלו כמו טבע“.

דערפון איז פארשטאנדיק, אז די מחזה בשבת חזון — וואס יעדער איד „זעט“ דעם מקדש דלעתי, אעפֿ אז דאס קומט מצד דעם וואס מען ווייזט עס אים מלמעלה, איז עס אבער אין אזא אופן וואס פועל'ט אויף אים ער זאל עס דערזען ס'ס מצד עצמו. און דעריבער, איז אויך די הליכה בדרך הישר וואס קומט ארויס דערפון — „נעשה אצלו כמו טבע“.

ה. מען דארף אבער פארשטיין: ווי קען טאקע די מחזה פון שבת חזון פועל'ן אין דעם מענטשן אזא הליכה בדרך הישר וואס זאל זיין „כמו טבע“, ביז אז ער זאל גארניט זיין שייך צו „יחזור לסורו“ — בשעת אז די מחזה קומט ניט מצד עבודת האדם, נאר דערפון וואס „מראין“ מלמעלה?

וועט מען עס פארשטיין, בהקדים דעם טעם הפנימי פון דעם וואס דער פאטער גיט ניט צום בן דעם „לבוש שלישי“, כל זמן זיין הליכה בדרך הישר איז נאך ניט געווארן „כמו טבע“

יקריב (הובא בלקוית במדבר שם) ב, סע"ב ואליך.

(11) ח"ג דכא, א. ח"א כח, א.

(12) תהלים קכו, א.

(13) ראה לקוית מסות (פג, ג), דגאולה

ראשונה היתה בזכות אברהם וכו', ומפרש

ע"ז ביהל אור לתהלים שם ס"ב (ע"פ

מרו"ל פסחים פח, א): בית הראשון כנגד

ווי ער איז מצד "שני", ד.ה. מצד וועלט, ווי נבראים שטייען אין א זיכר וועלעך מלמטה למעלה — און דער ענין איז כנגד יצחק¹⁹ וואס מדתו איז גבורה, העלעך מלמטה ל-מעלה²⁰;

און ווי ער איז מצד "שלישי", ד.ה. ווי פון ביידע ענינים צוזאמען ["מעלה" און "מטה"] ווערט א "דרי-טע" מציאות, וואס איז כולל ביידע צוזאמען — און דער ענין איז כנגד יעקב, מדת התפארת, מדת אמת וואס איז "מבריה מן הקצה אל הקצה" — ער איז כולל דעם קצה הכי עליון מיטן קצה הכי תחתון, ביז און זיי ווערן איין מציאות.

און דאס איז דער חילוק צווישן די דריי ביהמ"ק:

אין זמן פון בית ראשון האבן אידן בכלל ובעיקר געדארפט זיין אין דער בחינה פון "צדיקים"²¹, וואס זיינען ממשיך אלקות מלמעלה למטה — און וויבאלד און די המשכה איז געווען

(19) באוה"ת מטות ריש ע' א'שכח מבואר (וכ"מ בלקו"ת שם פג, ג), שהשייכות וגאולה השני ליצחק היא — כי יצחק הוא בחי' דין וגאולה השני לא היתה גאולה שלמה, אבל מהמבואר בדי"ה נחמו עת"ר בסופו (וראה גם ב"ב ג, סע"א) שיש מעלה בבית שני על בית ראשון — משמע שהשייכות דבית שני ליצחק היא גם מצד המעלה שבמדת הגבורה.

(20) ושתי מעלות בקו ההעלאה על קו ההמשכה: (א) להיותו בא מצד התחתון, הוא בפנימיות בו יותר (ראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ב ואילך), (ב) מכיון ש"למעשה ידך תכסוף", הרי גם האור שנמשך ע"יו הוא "מבחינת פנימיות יותר" (ראה לקו"ת שה"ש כב, ג ואילך), וראה לקמן הערה 26.

(21) ולכן בנין והתחלת ביהמ"ק הא' הי' בזמן דקיימא סיהרא באשלמותי, בזמן שלמה (וח"א קג, א. וראה שמו"ר (פס"ו, כו) ובכ"מ).

היות ווי מדתו של יעקב איז אמת — וואס דער פירוש פון אמת איז, אז עס איז גיט שייך קיין הפסק ושינוי²², איז דעריבער דער בית ה' שלישי — וואס כנגד יעקב, קיים בקיום נצחי²³.

ז. צו פארשטיין קלארער דעם ענין ווי די דריי בתי מקדש זיינען כנגד די אבות [און אויך די שייכות צווישן די צוויי טעמים פארוואס דער ביהמ"ק שלישי איז קיים בקיום נצחי — דאס וואס ער איז כנגד יעקב און דאס וואס ער איז "בניינא דקוב"ה"]:

דער ענין פון ביהמ"ק (דאיקרי משכן²⁴) איז — "ושכנתי בתוכם"²⁵, דער פארבונד פון דעם אויבערשטן מיט וועלט. און אין דעם זיינען פאראן דריי אופנים (וועלכע זיינען מרומז אין די מספרים המתאימים — ראשון, שני און שלישי²⁶):

ווי דער ביהמ"ק איז מצד "ראשון", ד.ה. מצד דעם אויבערשטן וואס ער ווערט נמשך מלמעלה למטה — און דער ענין איז מדתו של אברהם, חסד, המשכה מלמעלה למטה;

אברהם וכו', ולהעיר מרמב"ן תולדות (כו), כ', בחיי שם ועוד, צפע"ג עה"ת ויצא כח, יז.

(14) "היפך נהרות המכונים במשנה פ"ח דפרה, שהיא מה שנפסקים לפעמים" (לקו"ת שם, ובכ"מ, וראה לקו"ש חיו' ע' 92 הערה 38 בשוה"ג).

(15) לקו"ת שם ואילך.

(16) עירובין בתחלתו.

(17) תרומה כה, ח.

(18) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 302 [ובארוכה — שיחת ש"פ בהר"ב תשל"א] לענין חודש הראשון השני והשלישי, שה' נקודה דחודש ניסן היא יצי"מ — המשכה מלמעלה; דחודש אייר — ספה"ע, העלאה מלמטה; דחודש סיון — מ"ת, חיבור עליונים ותחתונים.

א שטאַרקערע שייכות צו וועלט²⁵.
וואָס דערפאַר שטייט „גדול יהי כבוד
הבית הזה האחרון מן הראשון“, אַז
דער בית שני האָט געהאַט אַ קיום
אין וועלט לענגער²⁶ ווי דער בית
ראשון²⁷.

אַבער פונדעסטוועגן, וויבאַלד אַז
דער כללות ענין פון „עולם“ איז
מדידה והגבלה²⁸, האָט אויך דער בית
שני (כאַטש ענינו איז מצד דעם מטה)
געהאַט אַ מדידה והגבלה;

און אין דעם באַשטייט דער אויפטו
פון דעם בית שלישי, אַז היות ווי
ענינו איז די התאחדות פון „מעלה“
און „מטה“ צוזאַמען²⁹ — וועט ער

(25) להעיר מרמב"ם הל' ביהב"ח ספ"ו
— נתבאר בארובה בהתועדות דשמחת
בית השואבה תשכ"ד (לקמן ע' 68 ואילך. לק"ש
חט"ז ע' 101 ואילך). ואכ"מ.

(26) ראה לקו"ת ויקרא ב' ריש ע"ד:
„אזי יהי דבר המתקיים . . שעי' בירור
נה"ב נמשך . . בחי' כי לא אדם, ולכאורה
הכוונה שם, שהטעם מה שבחי' אתעולות
יש לה קיום יותר, היא [לא רק שעי'
העבודה, נעשה האדם כלי להאור, אלא] גם,
מצד מעלת בחי' האור הנמשך על ידה (ראה
לעיל הערה 20), בחי' „לא אדם“ שאין
שייך בו שינויים (ראה תו"א עב, ג. ובכ"מ).

ועפ"ז יש לומר, שגם באריכות השנים
דבית שני — ב' טעמים אלו, ולהעיר מאור
הי"ת שיש ע' אתקכו.

(27) חגי ב', ט. ב"ב ג, סע"א ואילך.
וראה הערה 29.

(28) ראה שעהיו"א פ"ו (פב, א).
(29) שהרי העילוי דלעתיד הוא שאז יהי'
„כדין וכדין“ — ראה לקו"ת ד"ה ושמיני כו'
כו. לק"ש ח"ז ע' 200 ואילך. ועוד.

ועי' המבואר בלקו"ש ח"ח ע' 27 (הערה
השני' להערה 42) ש"עקר המעלה הוא
זיכרון המטה, אלא שתכלית השלימות שבזה
הוא ש"המטה" יתעלה כ"כ עד שיהי' בו
גם ענין „האור“ של העליון* — יומתק

מצד דעם „למעלה“, איז עס ניט גע-
ווען פאַרבונדן אַזויפיל מיטן „מטה“,
און דעריבער האָט געקענט זיין אין
דעם אַ הפסק;

אין זמן פון בית שני, וויבאַלד ער
איז געקומען נאָכן חורבן בית ראשון
און נאָכן תיקון אויפן חורבן³⁰, זיינען
אידן געווען אין דער מדריגה פון
בעלי תשובה³¹, וואָס ענין התשובה³²
איז זיכרן ועליית המטה. האָט דערי-
בער דער גילוי פון בית שני געהאַט

(22) ואף שהתיקון לא הי' אז בשלימות,
שלא רק שלא הי' אז הגילוי כבבית ראשון
(ראה יומא כא, ב), אלא שגם ענין הגלות
לא נתבטל לגמרי „כי היו מלכי עו"כ
מושלים עליהם“, וגם ברוחניות לא היתה
אז חירות אמיתית שלכן הוצרכו אז „לכמה
גדירות וסייגים (בכדי) שלא תהי' יניקת
התציצונים“ (לקו"ת ר"ה נו, ג), מ"מ, הרי

(א) בפרטים אלו שנתקנו בבית שני,
מכיון שהיו לאחריו החורבן והתיקון כו'
ומצד עבודת המטה, יש בהם מעלה לגבי
כמו שהיו בבית ראשון (ועי' המעלה שבה'
עבודה ד"חיות לגבי העבודה ד"חיות —
אף ש"א"א להיות ביטול הישות לגמרי'
קונט' עה"ח פ"ט), כי ע"י עבודה זו דוקא
נעשה בירור הגוף ונה"ב (קונט' עה"ח שם.
ובכ"מ). וראה לקו"ש ח"ז ע' 172 ואילך.

(ב) ע"י הגדירות וסייגים נמשך אור
נעלה יותר (ראה לקו"ת מסות פה, א. המ'
שך תרס"ו ע' פט. ועוד) וראה הערה הבאה.
(23) שגם בהם — ב' קצוות אלו: מצד

אחד, רוב הבעת' [מלבד אלו שהגיעו לבחי'
תשוע' — ראה המשך ר"ה תש"ה ספטיז]
צריכים שמירה יתירה ולומר אי' אפשי
לקו"ת ואתחנן ט, ד), בדוגמת הסייגים
שבבית שני; אבל ע"י שמירה זו גופא,
מתרחקים מן הרע גם מצד חומר הגוף
ונה"ב השייך לחטא, ו"מעלתן גדולה ממעלת
אלו שלא חטאו מעולם" (רמב"ם הל' תשובה
פ"ו ה"ד).

(24) ולכן בנין והתחלת ביהמ"ק הב'
הי' בזמן ממשלת כורש ונתן נפקתא לבנינו
וכו' (עזרא ה, ד. וראה גי' ר"ה ד, א).

(*) ועי' המבואר בלקו"ש ח"ח ע' 190
הערה 27, בענין תלמוד ומעשה, דאף שגם

פון אלע תוארים — „שלילת הגבול ושלילת הבלי גבול“³², ווערט דעמאלט דער „גבול“ פון דעם מטה מיטן „בלי גבול“ פון דעם מעלה איין ענין.³³

ט. און דאס איז אויך דער ביאור ווי אזוי די „מחזה“ פון שבת חזון, וואס „מראין לכאורא המקדש דלעתיד“ — אעפֿ און דאס באווייזט מען מל-מעלה — פועל'ט אויפן מענטשן און ער זאל זיך פירן בדרך הישר בין און סר'ס זאל דאס ביי אים ווערן „כמו טבע“, פונקט ווי ער וואלט גע-זען די „מחזה“ מצד עצמו:

דער ענין הנצחיות פון דעם מקדש דלעתיד איז, און ער איז נצחי ניט בלויז מצד דעם ענין המקדש, נאר אויך מצד דעם עולם וואו ער געפינט זיך. ווארום מצד דעם גילוי העצמות איז „הוי“ ימלוך לעולם ועד“³⁴, און דער זמן, וואס ענינו איז „שינוי“, ער אליין ווערט נצחי און בלי גבול.³⁵

[ועד הידוע³⁶ אין דעם ענין פון אחדות ה', און די אמיתת האחדות

במילא זיין קיים בקיום נצחי, ווייל דער „גבול“ פון וועלש גופא וועט זיין בלי גבול.

ח. ווי איז דאס מעגלעך און דער מטה, וואס ענינו איז הגבלה און שינוי, זאל ווערן „חד“ מיטן בל'ג פון למעלה — אויף דעם זאגט דער זהר³⁷ און דער מקדש דלעתיד איז „בניינא ד' קוב'ה“, „בונה ירושלים ה' איהו ולא אחרא“:

בעת די המשכה איז פון גילויים, וואס יעדער גילוי, ווי הויך ער זאל ניט זיין, האט ער א ציור און א גדר, זיינען דאן „מעלה“ און „מטה“ צוויי ענינים;

בשעת אבער ס'איז מאיר דער גילוי העצמות — „ביום השלישי יקימנו ונחיה“ לפנ'ו³⁸, פנימיות ועצמות א"ס ב"ה³⁹ — און עצמות איז דאך מושלל

מה שבת שלישי שייך לבית שני יותר מלבית ראשון

[ראה ופיה"מ להרמב"ם בהקדמתו, בבי סדר המסכתות (מס' מדות) ותו"ש פתיחה למס' מדות — נעתקו בלק"ש ח"ו ע' 198 הערה 5 — בשוה"ג, ולהעיר גם מזה ששניהם (בית שני ובית שלישי) נקראים „בית אחרון“ (ראה זח"ב קג, א, ועפ"י יש לתוף פ"י הזהר (ח"א כח, א) ש„הבית הזה האחרון“ קאי אביהמ"ק השלישי עם דרשת רז"ל (ב"ב שם) שקאי אביהמ"ק השני)]

— כי בית שני ענינו הוא העלאת המשה, והוא עיקר המעלה שבבית השלישי.

(30) הושע ה, ב. וברש"י שם: ביום השלישי — בבנין בית השלישי.

(31) ד"ה יחינו מיומים לקו"ת דברים (סד, א). דשנת תרצ"א (בסה"מ קונטרסים ח"א) בסופו. ועוד.

גילוי העצם (שנעשה ע"י לימוד התורה) הוא (לא ענין נוסף, כ"א) נוגע לענין ה„דירה“, המשכת העצמות — בכל זה, המעשה הוא העיקר.

(32) המשך תרס"ו ריש ע' קסח. ובכ"מ.

(33) ראה גם לקו"ש ח"ו שם ע' 202.

(34) בשלח טו, יח.

ועפ"י מ"ש בפנים יש לבאר פירש"י (שם פסוק יו ד"ה מקדש): „ואימתי יבנה בשתי ידים, בזמן שה' ימלוך לעולם ועד“ — שהשיבות דשתי ידים „להוי' ימלוך לעד לם ועד“ היא, כי ענין הבנין בשתי ידים הוא החיבור של בחי' הבל'ג ד„שמים“ ש' מצד בחי' „ימין“ עם הגבול ד„ארץ“ שמצד בחי' „שמאל“ (ראה לקו"ת נשא כא, ג'ד), ועיקר חיבור זה יהי' „בזמן שהוי' ימלוך לעולם ועד“, כאשר גם הגבול דזמן עצמו יהי' בבחי' בל'ג כפנים.

אלא שבכללות ה' ענין זה גם במקדש שבעה"ז ואפילו במשכן (לקו"ת שם), וראה גם לקו"ש ח"ו שם בפירוש „כנגד היכל וכלתיו“.

(35) עס"ר ז, א. ע"ש באריכות.

(36) ראה לקמן ע' 156 ואילך.

יא. כשם ווי דער בית שלישי וואָס איז כנגד יעקב — כאַטש ער איז העכער פון בית ראשון ושני — קומט ער לאחרי קדימת בית ראשון ושני³⁹ וואָס זיינען כנגד אברהם ויצחק (וואָס דערפאַר ווערט ער אָנגערופן „שלישי“) ⁴⁰.

עד"ז איז אויך שבת חזון — ווען מ'ווייזט דעם בית שלישי — קומט ער בהמשך צו פסח וואָס איז כנגד⁴¹ אברהם

— וואָרום שבת חזון איז דאָך דער שבת וואָס פאַר⁴² תשעה באב (אָדער ת"ב גופא, כשחל בשבת) — און די קביעות פון תשעה באב איז דאָך אַלע-מאָל די זעלבע ווי די קביעות פון ערשטן טאָג פסח, וסימנך „א"ת" —

און בהמשך צו שבועות וואָס איז כנגד⁴³ יצחק, וואָרום אַלע גילויים עליונים פון אַ רגל ווערן נמשך די גאַנצע צייט ביז דעם רגל שלאחריו⁴⁴ — און דער רגל שלפני שבת חזון איז דאָך שבועות.

איז דער ביאור אין דעם:

דער חילוק צווישן פסח, דער זמן פון יצי"מ, און שבועות, דער זמן פון מתן תורה, איז, אַז יצי"מ איז אַ

(39) וגם, בו עצמו יהיו בית הראשון והשני (זח"ג רכא, א) — בדוגמת מה שבת"ת ישנם ב' הקוין דחוי"ג.

(40) להעיר מהמבואר בלקו"ת תוריע כג, רע"ג (בענין המדות חג"ת).

(41) לקו"ת במדבר יד, ג. פנחס עו, ב. ועוד, וש"נ.

(42) ע"ד שבת הגדול — שלפני פסח.

(43) טור ושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ג — והרי גם „סימן" בתורה שייך להענין (להעיר מסימני סהרה דבהמה וכו', שהם גורמים הסהרה ולא רק מודיעים — ראה צפצפ"ג (להאגון הרגצובי) על הרמב"ם הל' מאכלות אסורות רפ"א, לקו"ש ח"א פ' שמיני ובה"סמן שם).

(44) ראה לקו"ת ברכה צח, ב.

פון הוי' אחד ובפרט ווי זי איז מצד עצמות איז — אַז די אחדות איז ניט נאָר מצד אלקות, נאָר אויך מצד דער בריאה גופא].

און דעריבער, ווען מ'ווייזט אַ אידן דעם מקדש דלעתיד וואָס ער איז נצחי אויך מצד דעם מטה, ווערט במילא אויפגעטאָן אין דעם אידן דער העדר השינוי אויך מצד א"ס, ביז אויך מצד זיין גוף ונפש הבהמית, אַז אויך מצד זיי ווערט ביי אים די הליכה בדרך הישר כמו טבע און ס'איז ניט שייך כלל אַז יחזור לסורו ח"ו.

י. און דאָס איז דער טעם הפנימי וואָס דער ענין פון שבת חזון (דאָס וואָס אין דעם טאָג „מראין לכאנ"א המקדש דלעתיד") איז נתגלה געוואָרן דורכן באַרדיטשעווער — וואָס ער האָט געהאַט אַ שייכות מיוחדת צום אַלטן רבי'ן און חסידות חב"ד⁴⁵; און דערנאָך איז דאָס נתגלה געוואָרן ב' פועל דורך ר' הלל פאַריטשער, וואָס איז געווען פון די גדולי חסידי חב"ד⁴⁶

— ווייל דער אויפטו פון חסידות חב"ד איז⁴⁷, אַז אחדות הוי' זאָל זיך אָנהערן אין וועלט ניט בלויז מצד למעלה (ובאדם עצמו — בדרך אמו"נה), נאָר אויך מצד דעם מטה (ובאדם עצמו — „וידעת") — און דאָס איז דער ענין פון שבת חזון, אַז דער „מראין" וואָס קומט מלמעלה זאָל פועל'ן אין דעם תחתון, ביז זיין הנהגה בדרך הישר זאָל ווערן „כמו טבע", כנ"ל.

(37) ראה מכתביו וכו' — נדפסו בספר התולדות — אדה"ו (קה"ת, תשכ"ז) ע' רנו (בהוצאת תשמ"ז — ח"ד ע' 1020).

(38) להעיר ג"כ שהאיצ"ט של ר' הלל הוא בחדש מנחם אב (בי"א בו) ש"ק פ' נחמו.

און וויבאלד אז שבת חזון איז
ענינו דאס באווייזן דעם בית השלישי,
וואס ער איז כולל המשכה העלאה
אינאיינעם — דעריבער קומט ער
בהמשך און לאחרי פסח און שבועות.

יב. אָט־די צוויי קווים — העלאה
און המשכה — זיינען פאַראַן (ווי אַלע
ענינים) אויך אין תורה גופא⁴⁵, און
דאָס איז דער חילוק צווישן די ד'
ספרים הראשונים און משנה תורה,
וואָס „משה מפי עצמו אמרו“ (וברוח
הקודש)⁴⁶;

די ערשטע פיר ספרים, כאָטש אויך
זיי זיינען געקומען צו אונז דורך משה
רבינו, האָט זיי משה איבערגעגעבן
נאָר ווי אַ שליח⁴⁷ (ד.ה. אַז אין זיי
איז ניט אַריינגעמישט קיין השגה פון
אַ נברא, אפילו ניט די השגה פון
משה רבינו) — המשכה מלמעלה;

[הנתינת כח על] ה„תחתונים יעלו לעליונים“
(שהתחלה מיד לאחרי מ״ת) אלא שזה הי'
אפשר רק ע״י „יורד הוי׳ על הר סיני —
— ואני המתחיל“ (ראה לקו״ש שם ע׳ 23).

בטנגן אחר קצת: במ״ת ישנו הענין
דוידבר אלקים (דוקא) את כל הדברים האלה
כו׳ ובצירוף קול שופר (דע״ז „עם יחרדו“
וכמש״נ) וירא העם וינועו גו׳ * ויש בו
תכלית הענין מתן התורה ולאח״ז — ישראל
אורייתא וקוב״ה כולא חד. ולהעיר מתניא
פד״ה שהתחלה היא „התורה ירדה ממקום
כבודו כו׳“ ואח״כ צ״ל יגיעת האדם להבין
ולהשיג כו׳ ואח״כ נעשה „יחוד נפלא ואין
יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות
כו׳“.

(48) בכללות הוא ההפרש שבין תושב״כ
ותושב״ע — ראה הערה 52.
(49) מגילה לא, ב. תוספות שם. וראה
לקו״ה שה״ש (כ, ג), ש״מפי עצמו“ הוא
בחי ז״א דאצילות, „שמשם ה׳ שרש נבר׳
אתו והשגתו“ של משה.
(50) רש״י מגילה שם ד״ה משה.

גילוי מלמעלה, בדרך אתערותא דל״
עילא וואס איז ניט פאַרבונדן מיטן
מטה, און ער איז כנגד אברהם, וואָס
מדתו איז חסד והמשכה מלמעלה ל״
מטה; און שבועות (וואָס קומט לאחרי
העבודה פון ספירת העומר און ווערט
אַנגערופן „שבועות“ ע״ש זה, ע״ש
„שבעה שבועות תספר לך“) איז פאַר־
בונדן מיטן „מטה“⁴⁸ (און אויך מצד
„זמן מתן תורתנו“ איז דאָך אַז דער
עיקר חידוש פון מתן תורה „התחתונים
יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתת־
תונים“⁴⁹), און ער איז כנגד יצחק,
וואָס מדתו איז גבורה והעלאה מ־
למטה למעלה⁴⁹.

(45) אלא שכלול בו גם ענין דיום הב׳
כורים (ברכת ה׳ מלמעלה למטה), ויום
השבועות עצמו ה״ה יחוד המטה ומעלה:
(יש בו הענין ד)תספרו (ויש בו הענין
שבא ממ״א יום ה)חמשים יום.

וע״ז שבחג המצות (לושי ועשי עוגות
דאברהם — ב״ר פמ״ה, יב) יש בו ענין
הפסח (גדי עזים * יצחק — תיב״ע, פד״א
פלב״ב, פרש״י תולדות כו, ט) והמרור (דקו
האמצעי, יעקב — לקו״ת שה״ש טו, א).
וע״ז שבחג״ס (ויעקב נסע סוכותה —
זח״ג ק, ב) יש בו חג האסיף (ועל״י מגרנך
כו׳ לבית) ואסיפה בברכת ה׳ רבה (שלכן
נאמר בחג״ס ג״פ שמחה — יל״ש אמור
רמו תרגו).

(46) שמו״ר פ״ב, ג. וראה גם תנחומא
ורא״ טו.

(47) ואף שבמ״ת נתחדש גם „העליונים
ירדו לתחתונים“ (וראה לעיל הערה 18,
שלכן ה׳ מ״ת בירחא תליא״) — הרי

(א) גם ב„העליונים ירדו לתחתונים“
עיקר החידוש הוא (לא ההמשכה מלמעלה
— שהרי זה ה׳ גם לפני מ״ת — כ״א)
ירידת העליונים לתחתונים, שהגילוי במ״ת
נקלט בגשמיות העולם (ראה לקו״ש ח״א
ע׳ 23-4).

(ב) עיקר הכוונה של ביטול הגזירה היא

(* שפתותיו נוטפות מר דהתלמיד בעת
שיושב לפני הרב (שבת ל, ב).

(* והתכלית בזה ובא באותו יום בפועל
— קבלת יעקב את הברכות.

און דאָס איז איינער פון די טעמים ורמזים וואָס בשבת חזון — ווען מען ווייזט דעם ביהמ"ק השלישי — הייבט מען אָן ליענען משנה תורה, ווייל צוליב דעם גילוי פון דעם בית שלישי דאַרף מען האָבן ביידע קוין⁵⁵ פון תורה: ניט נאָר דעם קו ההמשכה מלמעלה וואָס אין די ד' ספרים ה' ראשונים, נאָר אויך דעם קו ההעלאה מלמטה וואָס אין משנה תורה.

און דורך דעם קומט מען צום ענין וואָס שטייט אין סיום פון משנה תורה „עד הים האחרון“ ואמרו רז"ל „עד היום האחרון“⁵⁶, צו דעם „בית הזה האחרון“, דער מקדש דלעתיד⁵⁷, וואָס וועט נתגלה ווערן⁵⁸ בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחות שמחת בית השואבה)

תשכ"ד. שבת חזון תשל"ג

משא"כ משנה תורה, האָט משה איבערגעגעבן ווי ער וואָלט עס גע- זאָגט „מפי עצמו“⁵¹, ד.ה. די בחינה פון וואנעט ס'איז געגעבן געוואָרן משנה תורה איז נתלבש און נתעצם געוואָרן בהשגתו של משה⁵¹, ע"ד עבודת התחתונים⁵².

וואָס דערפאַר איז (די התחלה⁵³ פון) משנה תורה אלה הדברים — שהן דברי תוכחות⁵⁴ — ווייל דברי תוכחה ברענגען צו עבודת התשובה, וואָס ענינה איז (כנ"ל ס"ז) העלאה מלמטה למעלה.

(51) שהרי „לאו מאליו ה' שונה להם משנה תורה. . . אלא . . . שמע בסיני“ — רש"י ד"ה כאשר צוך סנה'נו, ב. וראה גם זח"ג ז, א (הובא בלקו"ת שם): מעצמו לא נתנין אלא מפי עצמו. . . מפי ההוא קול דאח"י ב"י.

וע"פ המבואר בלקו"ת (הובא לעיל הערה 49) ש„מפי עצמו“ הוא בחי' ז"א, צריך לומר, שכחות רש"י ב„לאו מאליו כו““ היא שגם השרש דמשנה תורה הוא למעלה מבחי' ז"א, ורק שנתלבש בבחי' ז"א. ועיין בלקו"ש ח"ד ע' 1087 בהערות.

(51*) וראה לקו"ש ח"ט ע' 9 ואילך. לקו"ש ר"ח שבט תשנ"ג ס"ד-ה.

(52) ראה זח"ג (רסא, א) שההפרש ש' בין די ספרים הראשונים למשנה תורה הוא דוגמת ההפרש שבין תושב"כ לתושב"ע"פ [והכוונה (ראה מ"ע אופן רמז. אוה"ת פר' שתנו ע' ז'), שהשרש בתושב"כ לתושב"ע"פ — בכלל — הוא משנה תורה] — והרי תושב"ע"פ הו"ע העבודה ויגיעה בכת עצמו (המשך תרס"ו ע' שפג ואילך).

(53) ושמו אשר יקראו לו בלה"ק — דברים (ל' קשה).

(54) פרש"י שם (מספרי, וראה ג"כ ת"י ותיב"ע).

(55) ובעיקר ענין התשובה (הבאה ע"י דברי תוכחות) וכפס"ד הרמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה (אבל ענין תשובה זו היא, כב' רמב"ם שם, להגאל עיניו וענין הגאולה הוא — קו הג', ביהמ"ק הג').

(56) וואת הברכה לך, ב. ספרי ורש"י שם.

(57) ראה תיב"ע שם: בית מוקדש בתראה.

(58) ראה לקו"ש ח"ז ע' 91 הערה 63.

ואתחנן

אז "לבניך" מיינט זין, ווי דער פירוש
הפשוט פון בנים ברוב המקומות ?

(3) ואין לומר שהוכחת רש"י היא ממה
שהציווי ללמד לבנים נאמר בפרשת עקב
(יא, יט), ומכיון ששם מוכרח לפרש
ש"בניכם" הוא כפשוטו*, לכן מפרש
שהציווי דושננתם לבניך הוא ללמד לתלמידים
(וע"ד שמפרש רש"י (יא, יח) "אף לאחר
שתגלו כו", כי דוחק לומר שציווי אחד
נכלל ב' פעמים)

כי (א) גם כשנפרש לבניך כפשוטו, הם
ב' ציוויים שונים. כי החיוב בפ' עקב הוא
ולמדום גוי, לדבר במ, שהפסוק תורה צוה
לנו משה יהא לימוד דיבורו, והציווי
בפרשתנו הוא ושננתם לשון חידוד. (ב)
בכל מקום שהוכחת רש"י הוא מפסוק שנאמר
לאח"כ שהתלמיד לא למדו עדיין, כותב רש"י
את הוכחתו בפירושו. ומכיון שבנו"ד, אינו
כיתב שום הוכחה לפירושו, מוכרח שההוכחה
היא מפסוק זה גופא או מפרשיות הקודמות
שהתלמיד למדם כבר, ושההוכחה היא
פשוטה ביותר עד שרש"י אינו זקוק לפרשה.

(*) כי (א) מכיון שהחיוב שם הוא
"לדבר במ" שהוא (כדפירש"י שם) משווע
לדבר (ועוד לפני זה — משמתחיל לדבר),
הרי תינוק בגיל זה נמצא בבית הוריו,
ואין שייך לחייב את מי שהוא (אחר) ללמד
את התינוק, ועאכ"כ שאין שייך להאשימו
"ואם לא עשה כן ה"ה כאילו קוברו",
(ב) הפסוק "למען ירבו גוי על האדמה"
גוי" קאי לא רק אלפניו — וכתבתם גוי,
אלא גם אלפני פניו — ולמדתם גוי
כדפירש"י שם: ואם לא עשה כן... למען
ירבו כו. ובאותו חלק ד"האדמה" הם האב
והבן (שירשו) ולא הרב ותלמידו — אף
שבדוחק י"ל פ שכן הכוונה דכללות הישיבה
על האדמה באה בזכות לימוד התורה כו.

א. אין פסוק "ושננתם לבניך גוי":
שטעלט זיך רש"י אויפן ווארט "לבניך"
און איז מפרש "אלו התלמידים" — אז
דער פירוש פון "ושננתם לבניך" איז:
דו זאלסט לערנען מיט דיינע תלמידים.
ווערט דאך די שאלה: דער טייטש פון
"לבניך" איז דאך — צו דיינע זין, איז
ווי קען מען טייטשן "אלו התלמידים"?
— איז רש"י מוסיף "מצינו בכל מקום
שהתלמידים קרויים בנים" — אז אימער
טום ווערן די תלמידים גערופן בנים.

איז ניט פארשטאנדיק: פון וואנען
נעמט רש"י צו זאגן אז מיט "לבניך"
דא ווערט געמיינט תלמידים? אמת
טאקע אז אויך "תלמידים קרויים בנים",
איז אבער דאך א סך פשוטער צו זאגן

(1) ופרשתנו ו, ז.
(2) בש"ח כאן שהוכחת רש"י הוא "דאי
בבנים ממש, הא לעיל מיני" כתיב (ו, ב)
אתה ובנך ובן בנך, וכאן כתיב דוקא
לבניך, אלא ע"כ אתלמידים". אבל דבריו
צע"מ, כי בכתוב שם אינו מדובר ע"ד
חיוב האב לבנו, כ"א ע"ד חיוב הבן. ועוד
— אינו מדובר כלל ע"ד לימוד התורה,
כ"א ע"ד שמירת המצות, כמפורש שם
"לשמור את כל חקותיו ומצותיו אשר אנכי
מצוה".

ואולי טה"ד בש"ח כאן, וכוונתו להפסוק
"והודעתם לבניך ולבני בניך" (ד, ט), אבל
גם מפסוק זה אין הוכחה, כי לפי פירש"י
(שם פסוק יו"ד) מדבר הכתוב בענין הקולות
והלפידים דמ"ת ולא בענין תלמוד תורה
(ואפילו בדרך ההלכה, פשטות הכתוב מדבר
רק בעשה"ה, ורק שקבלו חכמים שה"ה
לכל התורה כולה — ראה ה"ל ת"ת לאדה"ז
פ"ב ה"ד).